

Naděje – umění efektivně pomáhat a nebýt u toho vidět

Občané Otrokovic a okolních obcí mají možnost aktivně se zapojovat do rozvoje sítě sociálních služeb. Od roku 2005 funguje proces Komunitního plánování sociálních služeb na Otrokovicku (KPSS), do kterého je zapojeno několik desítek zástupců veřejnosti, obcí, poskytovatelů sociálních služeb, klientů sociálních služeb a jejich rodin. Cílem KPSS je také zvyšovat povědomí občanů našeho regionu o problematice sociálních služeb a jejich cílových skupin. Proto jsme pro občany připravili sérii článků, které přináší vzhled alespoň do některých z nich. Tentokrát se věnujeme službám pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením. Rozhovor nám poskytl Mgr. Pavel Polák, ředitel Naděje Otrokovice.

Naděje poskytuje v Otrokovicích služby lidem s mentálním a kombinovaným postižením. Jak byste popsal tuto cílovou skupinu pro lidi, kteří se v odborné terminologii neorientují?

Lidé s mentálním postižením mají potíže porozumět světu tak, jak ho chápeme my. Díky omezení rozumových schopností se v některých oblastech života orientují hůře. Něco se mohou naučit a něco není možné. Souvisí to přímo s intenzitou handicapu od lehkého až po hluboký. Představme si škálu od schopnosti naučit se a zvládnout s podporou pracovat a bydlet samostatně až po tak těžké zdravotní omezení, kdy člověk není schopen verbálně komunikovat vůbec a o tom, co prožívá, máme zprávu třeba jen z výrazu jeho obličeje, podle svaštělého čela nebo naopak úsměvu. V obou pólech je potřeba péče a podpory naprosto rozdílná. Na

jednom jde o slovní podporu a předávání informací a na druhém je to pak o tom, že bez Vás se dotyčný člověk nenajít, nemůže si dojít na záchod, lehnout si do postele atd.

Co lidé s mentálním postižením nejvíce potřebují?
Lidé si často myslí, že lidé s mentálním handicapem jsou jako děti, že jsou bezprostřední a rádi se baví, tančí. Svět lidí s mentálním handicapem je mnohem širší, obsahuje potřebu zvládnout složitý svět kolem i smutek, utrpení, pocit osamocení, potřeby vztahů, obsahuje lásku, zklamání atd. Není odlišný od světa zdravých lidí, pokud jde o prožívání pocitů. Je odlišný jen v interpretaci světa a v tom, že aby mohli lidé s mentálním handicapem žít důstojně, potřebují podporu zdravých lidí, potažmo institucí, chcete – li. Jde především o školství a sociální služby. Obecně se dá říci,

že lidé s mentálním handicapem určitě nepotřebují soucit. Potřebují porozumění a respekt. To jako základ plně stačí. Soucit je mizerným vkladem do vztahu s lidmi s postižením, protože nepomáhá. Jestliže se však někomu snažíte porozumět, pochopit ho, vyjadřujete mu respekt, pak jste na nejlepší cestě stát se mu užitečným. Platí to obecně pro jakýkoliv handicap, nejen ten mentální. A z pohledu sociálních služeb je to servis, který je provede na jejich životní cestě tak, aby pro ně svět byl lépe pochopitelný, vstřebatelný, aby v něm mohli najít místo, kde se budou dobře cítit.

V čem se vaše služby v Otrokovicích za posledních deset let změnily?

Rozrostly se a lépe zacílily. Vytvořili jsme síť služeb, které reagují na potřeby lidí v pásmu lehkého i hlubokého mentálního handicapu. Vytvořili jsme pro ně nová chráněná bydlení, dílny, možnosti sociální rehabilitace, možnost chráněného zaměstnávání. Začali jsme v průběhu let být odvážnější a optimističtější, pokud jde o hranici toho, kam až zajít – kam až se přiblížit životu zdravých lidí. Jakým způsobem propojuje Naděje lidi se zdravotním postižením se zbytkem společnosti?

Připravuje lidi s mentálním handicapem na práci, bydlení, na vztahy, na aktivní trávení volného času. Jako zdravý občan Otrokovic prostě ráno vyjdete na chodbu a setkáte se se sousedem, který bude mít mentální handicap, přijdete do obchodu a tam bude člověk s mentálním handicapem nakupovat na víkend, na poště bude podávat balík, u lékaře bude čekat ve frontě, na cyklostezce pojedete na kolečkových bruslích, v továrně bude třídit součástky na pásu a my budeme u toho. Možná si nás ne všimnete a možná ani nepostřehnete, že je to člověk s handicapem. A to je dobře. Tak o tom je NADĚJE. No a pak také potkáte třeba v parku člověka, kterého veze asistent na invalidním vozíku, ten člověk má hluboký mentální handicap a je nevidomý a usmívá se a něco si brouká. Tady to poznáte hned, to je také NADĚJE, respektive to je naplňování jejího poslání.

Jak se vám daří spolupracovat s dalšími organizacemi v regionu?

Dobře. My jsme v Otrokovicích přes čtvrt století. Vztahy máme vybudované. Lidé se během mnoha let mění, ale linka spolupráce zůstává. Setkáváme se se snahou o porozumění a spolupráci, totéž se snažíme nabízet směrem ven.

Spolupracujete také s obcemi?

Ano. Nejvíce s Otrokovicemi. Máme tu vybudovanou velmi slušnou spolupráci především se sociálním odborem, respektive s lidmi, kteří zde působí. Otrokovice léta sociální služby hodně podporují. Takže z tohoto pohledu je to velmi dobré místo pro poskytovatele sociálních služeb. V dobách, kdy bylo financování sociálních služeb v kritickém stavu bez jakéhokoliv prvků systému, pomohly Otrokovice nejen NADĚJI, ale i dalším organizacím. Taková opora je k nezaplacení. Pak jsou to Napajedla, Tlumačov, Žlutava a další obce z regionu, které nás podporují finančně i jinak. Třeba se občané domluví a uspořádají pro nás benefiční koncert. To pak cítíte zvláštní směsici pocitu vděčnosti, sounáležitosti a úcty k těm lidem, kteří věnovali kus ze sebe.

Pokud by se někdo z veřejnosti zajímal o to, jak Naděje pomoci, co pro to má udělat?

Hledáme třeba nyní dlouhodobý pronájem pro naše chráněné bydlení. Takže někoho, kdo investuje a chce minimálně na čtvrt století pronajmout. To je specifické. Jsme vděční za finanční dar i věcný dar. I malé darování může být užitečné a dobrý pocit z něho je zasloužený.

A pak moc potřebujeme dobrovolníky, kteří by měli radost z toho, že budou dělat společníky našim klientům. Samozřejmě jim nabízíme důkladné zaškolení a podporu. V té nejobecnější rovině je to pak pomoc v tom smyslu, že když někde potkáte člověka s mentálním handicapem, projevíte mu snahu o porozumění a respekt. Za vše jsme v NADĚJI vděční.

Jak vidíte budoucnost sociálních služeb pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením?

Vidím ji především v neústavních pobytových službách, ve službách ambulantních a terénních nejbližší reálnému životu. Integrace se stala natolik nadužívaným pojmem, že ztratila na vážnosti svého významu. Integrace znamená žít naplňujícím životem ve středu většiny, být tu v bezpečí a v prostředí pozitivních stimulů. S tím vším musíte pracovat, když chcete vytvářet dobré životní podmínky pro lidi s mentálním postižením. Služby by se měly proměňovat tak, jak se proměňují potřeby a schopnosti jejich klientů. Roli NADĚJE pak spatřuji právě v takové pružnosti a nasazení, v umění efektivně pomáhat a „nebýt u toho vidět“.

Děkuji za rozhovor.